

Strategi – HiOAs studieportefølje

ARBEIDSGRUPPE FOR STRATEGISK UTVIKLING AV
STUDIEPORTEFØLJEN

Innhold

Forord.....	2
1. Innledning og sammendrag.....	3
a. Bakgrunn for mandat og vedtatt mandat.....	3
b. Prosess	4
c. Oppbygging av rapport.....	4
2. Bakgrunn for utarbeidelse av strategi for studieportefølje.....	5
a. Kriterier som skal ligge til grunn for en strategi for studieporteføljen	5
I. Samfunnets behov.....	6
II. Store fagmiljøer.....	7
III. Arbeidsdeling og tverrfaglighet.....	8
IV. Synlighet.....	9
V. Kandidatmåltall.....	9
3. Vurdering/diskusjon	9
a. Bachelorutdanninger	10
b. Masterutdanninger.....	10
c. ph. d.-studier	11
d. Videreutdanninger	12
e. Oppdragsvirksomhet	13
f. Utdanningsledelse	13
g. Kategorisering av utdanninger	13
h. Fakultetsvis oversikt for utvikling av studieporteføljen.....	17
Fakultet for helsefag.....	17
Fakultet for teknologi, kunst og design	18
Fakultet for samfunnsfag.....	19
Fakultet for lærerutdanning og internasjonale studier.....	20
4. Konklusjon og anbefaling.....	22
Referanser.....	24

Forord

I styremøtet 11. mars 2014 ble det besluttet å sette ned en arbeidsgruppe for å legge grunnlag for videreutvikling av HiOAs studieportefølje. Arbeidet skal bidra til å realisere HiOAs strategiske målsetting om å være internasjonalt ledende innenfor profesjonsutdanninger og skal bygge på tidligere kartlegginger av studieporteføljen.

Arbeidsgruppen har bestått av prorektor Olgunn Ransedokken (leder), dekan Nina Waaler (HF), dekan Knut Patrick Hanevik (LUI), dekan Dag Jenssen (SAM), dekan Petter Øyan (TKD), senterleder Kåre Hagen (SVA), studiedirektør Marianne Brattland, studentrepresentanter Eline Stølan/Tamara Valdueza Eiret og Torbjørn Jonassen/Kine Nossen, tillitsvalgte for ansatte Vera Berg/Morten Kielland og Lasse Saur. Kari Hoel (Studieavdelingen) har vært sekretær for gruppen.

Rapport med anbefalinger legges fram som vedtakssak for høgskolens styre i møte 10. februar 2015.

1. Innledning og sammendrag

HiOA er en stor utdanningsinstitusjon med et bredt utdanningstilbud på alle nivåer innenfor høyere utdanning. Studietilbudet skal møte flere behov, bl.a. arbeidslivets behov for kompetanse framover og studentenes preferanser. Det skal i tillegg uttrykke høgskolens faglige profil og egenart.

Anbefalingene er utdypet til slutt i dokumentet, og sier at HiOA skal:

- Rendyrke sin strategiske profil og øke utdanningskapasiteten der behovet framover er størst, for barnehage og skole, helse- og sosialtjenester, økonomi, administrasjon og ledelse, og teknologifag.
- Sørge for at alle utdanninger er bærekraftige økonomisk og faglig og holder høy kvalitet. Her må det kontinuerlig gjøres strategiske og helhetlige vurderinger på fakultetsnivå.
- Gjennom god og tydelig utdanningsledelse arbeide systematisk for at HiOA har en god bredde og tydelig profesjonsprofil med bærekraftige studietilbud med høy kvalitet.
- Fortsette å være offensive i samarbeidet med arbeidslivet, både med offentlig og privat sektor. Målet må være å ha kontinuerlig fokus på samfunnets kompetansebehov og å arbeide for tilgang på praksisplasser og praksisarenaer av høy kvalitet for HiOAs studenter.
- Styrke de igangsatte aktivitetene på tvers av institutter, fakulteter og sentre, og sørge for dokumentasjon av hvordan de ulike fakultet og sentre ved HiOA støtter opp om hverandre.

a. Bakgrunn for mandat og vedtatt mandat

Etter vedtak i høgskolens styre i desember 2012 ble det igangsatt en kartlegging av faktatall på programnivå for bachelor- og masterstudier ved alle fakultetene. Samlerapporten for dette arbeidet ble lagt fram for styret i møtet 9. oktober 2013. Følgende anbefalinger ble framsatt som en videreføring av dette arbeidet:

- *Dagens praksis ved etablering og endring av studier gjennomgås, med henblikk på at styrets strategiske rolle i utviklingen og styringen av studieporteføljen styrkes.*
- *Analyseverktøyet for studieporteføljestyling videreutvikles.*
- *Porteføljestyling og tildeling av studieplasser må ses i sammenheng.*
- *Studieporteføljen, med særlig vekt på masterstudier, gjennomgås ved årlig rapportering til styret.*
- *Det settes minimumskrav for igangsetting av masterstudier.*

Et notat om styring og kontroll av masterutdanningsporteføljen ved HiOA ble behandlet i styremøtet 11. juni 2013. De fleste videreutdanninger ble gjennomgått våren 2014, da en innhentet opplysninger for ca. 110 utdanninger og kartla økonomien i ca. 20 av disse.

For å følge opp kartleggingsarbeidene nevnt ovenfor ble det i styremøtet 11. mars 2014 gjort følgende vedtak for strategisk utvikling av studieporteføljen ved HiOA:

«Med utgangspunkt i tilgjengelige data fra kartleggingsarbeidet med studieporteføljen og nasjonale føringer for utdanningsfeltet bes arbeidsgruppen komme med vurderinger og forslag til faglige

prioriteringer, dimensjonering videreutvikling av studieporteføljen. Arbeidet skal bidra til å realisere HiOAs strategiske målsetting om å være internasjonalt ledende innen profesjonsutdanninger.

Overordnede prinsipper:

1. Samfunnets behov for kunnskap, kompetanse og kvalitet skal være førende for hvilke studier vi skal tilby og dimensjoneringen av disse.
2. HiOA satses på høy kvalitet. Sterke miljøer skal få muligheter til å utvikle seg videre. Miljøer med kvalitetsmessige utfordringer skal vurderes med tanke på videreutvikling eller avvikling.
3. Tydeligere lokal og nasjonal arbeidsdeling for å fremme kvalitet og robuste fagmiljøer.
4. HiOA skal være synlig på nasjonale og internasjonale arenaer. Dette gjør vi med økt satsning på internasjonalisering hjemme og ute for å styrke vår kvalitet og derigjennom konkurransekraft.
5. Utnytte den faglige bredden enda bedre gjennom tverrfaglig utdanning.
6. Studieprogrammene må være bærekraftige.
7. Som hovedregel skal KDs kandidatmåltall på 20 studenter ligge til grunn for dimensjonering av studietilbudet. For utdanninger med særlige rekrutteringsutfordringer må det legges frem en plan for økning til 20 studenter over en periode på tre år.

Arbeidsgruppen består av:

Prorektor Olgunn Ransedokken, leder
Dekan Nina Waaler, HF
Dekan Knut Patrick Hanevik, LUI
Dekan Dag Jenssen, SAM
Dekan Petter Øyan, TKD
Senterleder Kåre Hagen, SVA
Studiedirektør Marianne Brattland
2 studenter
2 tillitsvalgte

Arbeidsgruppen leverer sluttrapport 30. september 2014. Det legges fram en statusrapport for styret til styremøtet 17. juni, og for vedtak i styret til møtet 28. oktober.

Dekanene gis ansvar for å gjennomføre godt forankrede prosesser i eget fakultet.»

Ledelsen ved HiOA bestemte i september 2014 at fristen for styrebehandling av rapporten skulle flyttes over nyttår for å få et bedre grunnlag for å fatte beslutninger. Ny dato for styrebehandling ble satt til 10. februar 2015.

b. Prosess

Gruppen har hatt fem møter.

Saken har vært diskutert i Råd for samarbeid med arbeidslivet (RSA) 4. juni 2014. Rektors ledermøte har diskutert saken 10. desember 2014 og 7. januar 2015. Innspillene fra møtene er innarbeidet i rapporten.

c. Oppbygging av rapport

Bakgrunn for utarbeidelse av strategien og hvilke kriterier som legges til grunn blir omtalt først i rapporten. Deretter presenteres en del data om HiOAs studieportefølje, strukturert med utgangspunkt i mandatet (gjengitt ovenfor). En vurdering og diskusjon av HiOAs studieportefølje følger deretter, med anbefalinger til videre utvikling og oppfølging.

2. Bakgrunn for utarbeidelse av strategi for studieportefølje

HiOA er landets største statlige høyskole. Hovedvekten av studietilbudet er profesjonsutdanninger som kvalifiserer til yrker som medvirker til framtidig velferd og verdiskaping.¹ HiOA har også utdanninger med nasjonalt ansvar, som bidrar til bygging og fornying av profesjoner og yrker i Norge.

Behovet for arbeidskraft framover vil innebære økt press på utdanningsinstitusjonene for å utdanne tilstrekkelig antall kandidater og samtidig ivareta kvaliteten. HiOAs mål for utdanningsområdet i Strategi 2020 er å være internasjonalt ledende på profesjonsutdanninger.² Høgskolens styre har etter ledelsens anbefalinger vedtatt at framtidig vekst i utdanningskapasiteten skal skje innenfor områdene barnehage og skole, helse og sosialtjenester, økonomi, ledelse og teknologi.³

For å realisere målet om å bli internasjonalt ledende på profesjonsutdanninger er det viktig at HiOA har en strategi for sin studieporteføljeutvikling.

a. Kriterier som skal ligge til grunn for en strategi for studieporteføljen

Strategi for videreutvikling av studieporteføljen skal som tidligere nevnt ta utgangspunkt i kartleggingen av HiOAs bachelor-, master- og videreutdanninger (2013/2014), og i nasjonale føringer for utdanningssektoren. I Kunnskapsdepartementets tildelingsbrev til HiOA for 2014 går det fram at det som hovedregel bør være 20 kandidater på et studieprogram.⁴

Modellen som ble brukt i gjennomgangen og kartleggingen av studieporteføljen, hadde følgende kategorier:

- Strategisk betydning: Et bredt og sammensatt studietilbud er viktig for HiOA. Av HiOAs strategi følger at vekst i utdanningskapasitet skal skje innenfor områdene barnehage og skole, helse og sosialtjenester, økonomi, ledelse og teknologi. Det er også viktig at HiOA klarer å levere arbeidskraft til nåværende yrker og stadig utvikle utdanningene til morgendagens yrker. For masterstudier vil det i tillegg være viktig at de styrker bachelorutdanningene og sikrer gjennomgående studieløp fra bachelor til ph. d.
- Rekruttering, eventuelt studentenes preferanser: I den foreliggende kartleggingen av studieporteføljen ble det tatt utgangspunkt i antall studenter per studieplass et halvt år etter oppstart av studieprogrammet. Antall førsteprioritetssøkere per studieplass er et annet uttrykk for å vurdere hvor ettertraktet utdanningene er, og legges til grunn i denne rapporten.
- Faglig bærekraft: Faglig bærekraft har mange dimensjoner, for eksempel presiserer studietilsynsforskriften til NOKUT krav til hvordan den faglige kompetansen til et fagmiljø skal være sammensatt.⁵ I tillegg har Kunnskapsdepartementet lagt en føring

¹ <http://www.hioa.no/Om-HiOA/Virksomhetsstyring/Strategier/Ny-viten-ny-praksis> s.3 (02.12.14)

² Ibid. s. 11

³ Ibid. s. 11

⁴ <https://www.hioa.no/For-tilsatte/Virksomhetsstyring2/Eksterne-styringsdokumenter/Tildelingsbrev-fra-KD-for-2014> s. 7 (13.01.2015)

⁵ https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2013-02-28-237/KAPITTEL_6#KAPITTEL_6 (07.01.2015)

på at det skal være minst 20 kandidater på et studieprogram. For utdanninger med særlige rekrutteringsutfordringer, stilles det krav om at det legges fram en plan for økning til 20 studenter over en periode på tre år, jf. tildelingsbrev til HiOA for 2014⁶. Utdanninger dette gjelder er omtalt i punkt 3 a og b. Studiepoengproduksjon er viktig både for studentenes faglige progresjon og for HiOAs økonomi, og studiepoeng per student ble brukt både i gjennomgangen av studieporteføljen i 2013 og en oppdatert versjon er brukt i denne rapporten.

- Økonomisk bærekraft: Inntekter og utgifter til HiOAs utdanninger skal være like store over tid. Resultatet av kartleggingsarbeidene viser at enkelte utdanningsprogrammer, f.eks. flere masterutdanninger, drives med langt større utgifter enn inntekter. På mange bachelorprogrammer derimot, er inntektene høyere enn utgiftene. Kunnskapsdepartementets finansieringssatser er et uttrykk for hvor mye ressurser en bør bruke på hver student. Der det er store over- eller underforbruk, bør en sette opp tiltak og en tidsplan som reduserer ubalansen.

En utdyping av noe av problematikken i økonomisk bærekraft finnes i møtebok fra styremøte 22.10.13, der gjennomgang av studieporteføljen ble lagt fram: "Masterstudiene har jevnt over for få studenter og lav gjennomstrømming. Det innebærer at arbeidet med konsolidering og videreutvikling av masterporteføljen blir viktig også i fortsettelsen. En ser også et stort sprik i ressursbruk til faglig koordinering. Bachelorstudiene har jevnt over god gjennomstrømming sammenlignet med sektoren for øvrig. Likevel synes det tydelig at studiene tar større ressurser enn forutsatt, og at dette kan se ut til å skje på bekostning av tiden som er forventet avsatt til FoU, og dermed også publisering."⁷

1. Samfunnets behov

Dagens og framtidens behov for kunnskap, kompetanse og kvalitet skal være førende for hvilke studier HiOA skal tilby og dimensjoneringen av disse. Fra Strategi 2020 er dette omtalt på følgende måte: «HiOA har et tyngdepunkt i profesjonsutdanninger på bachelornivå. Framskrivninger viser at det er stort behov for arbeidskraft innenfor områdene barnehage og skole, helse og sosialtjenester, økonomi, ledelse og teknologi framover. For å møte disse behovene, vil disse områdene derfor bli prioritert i økningen av utdanningskapasitet».⁸

SSBs siste framskrivninger viser at tilbudet kan øke mer enn etterspørselen for bachelorkandidater med blant annet økonomisk-administrativ utdanning.⁹

Det er og vil fortsatt være klar økning i etterspørselen etter arbeidskraft med utdanning fra universiteter og høyskoler. Det er også en klar økning i etterspørselen etter arbeidskraft med videregående fagutdanning, der den største utfordringen er stort frafall, det er for få som gjennomfører videregående yrkesfagutdanning.

⁶ <http://www.hioa.no/Om-HiOA/Virksomhetsstyring/Eksterne-styringsdokumenter/Tildelingsbrev-fra-KD-for-2014> s. 7 (02.12.14)

⁷ <http://www.hioa.no/Om-HiOA/Styret/Styrets-moeteboeker/Moeteboeker-2013/Moetebok-22.10.2013> (02.12.14)

⁸ <http://www.hioa.no/Om-HiOA/Virksomhetsstyring/Strategier/Ny-viten-ny-praksis> s. 10 (02.12.14)

⁹ http://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/artikler-og-publikasjoner/_attachment/144096?_ts=141cb387d78 s. 27 (02.12.14)

Samfunnet har et økende behov for sykepleiere, grunnskolelære og barnehagelærere. Om tre til fem år kommer etterspørselen av sykepleiere og lærere til å øke gradvis, mer enn kapasiteten i utdanningene. SSB antar at det blir redusert mangel på ingeniører og andre med realfagsbakgrunn, men TEKNA mener at SSB undervurderer det framtidige behovet for ingeniører.¹⁰ Tilbudet ser derimot ut til å vokse mer enn etterspørselen for høyere utdanning innenfor økonomi og administrasjon, samfunnsvitenskap, jus og humanistiske fag.

Som institusjon er og skal vi være åpne for endringer i tråd med samfunnets behov, dersom det er tydelige signaler. Men erfaringer viser også at framskrivninger er usikre og tar i noen grad feil. Studentene velger etter interesse og trender. NSO og NIFU viser i flere sammenhenger til at det i mange tilfeller også er fornuftig å lytte til studentenes valg og preferanser. Når studentene velger studier de trives med, virker det også positivt inn på gjennomføringsgraden og resultatene. HiOA må kontinuerlig jobbe systematisk med foreliggende analyser for å kunne være best mulig rustet for å ha attraktive, oppdaterte og robuste studietilbud.

II. Store fagmiljøer

Fra mandatet heter det at «sterke miljøer skal få mulighet til å utvikle seg videre. Miljøer med kvalitetsmessige utfordringer skal vurderes med tanke på videreutvikling eller avvikling». Volum i antall studieplasser er en dimensjon av et miljøes styrke. I tillegg er kompetansesammensetning av miljøet viktig, jf. NOKUTs studietilsynsforskrift.¹¹ HiOA har 11 bachelorutdanninger med mer enn 100 studieplasser pr. årskull i undervisningsåret 2014-2015:

Studium	Antall studieplasser første år 2014-2015	Antall studieplasser første år 2013-2014
Sykepleier	682 (60 deltid)	667 (60 deltid)
Barnehagelærer	410 (125 deltid, 30 arbeidsplassbasert)	410 (125 deltid, 30 arbeidsplassbasert)
Grunnskolelærer	360	360
Økonomi og administrasjon	200	200
Vernepleier	190 (90 deltid)	190 (90 deltid)
Fysioterapi	175	175
Sosialt arbeid	145	145
Ingeniørfag – bygg	150	140
Barnevern	130 (40 deltid)	130 (40 deltid)
Bibliotek- og informasjonsvitenskap	120	120
Administrasjon og ledelse	109	109

HiOA er en sentral utdanningsinstitusjon for å utdanne kandidater til viktige velferdsyrker, og kapasitetsutnyttelsen er god på de fleste utdanningene. Det er imidlertid stort frafall av studenter, som gjør at en tar inn flere studenter enn det er studieplasser for. For flere av utdanningene stiller Kunnskapsdepartementet krav til antallet kandidater som skal utdannes. Så både krav fra departement og samfunnets behov tilsier at høgskolen bør ha et høyt volum på enkelte utdanninger.

¹⁰ Ibid.

¹¹ https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2013-02-28-237/KAPITTEL_6#KAPITTEL_6 (07.01.2015)

III. Arbeidsdeling og tverrfaglighet

I mandatet er det omtalt at det skal være tydeligere lokal og nasjonal arbeidsdeling for å fremme kvalitet og robuste fagmiljøer. Samtidig skal en utnytte den faglige bredden bedre gjennom tverrfaglighet.

Samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon har vært et tema i høyere utdanning under nåværende og forrige regjering. Nåværende regjering vil i tillegg vurdere strukturen i norsk høyere utdanning. Regjeringen arbeider med en stortingsmelding om struktur, som etter planen skal legges fram våren 2015.

Små utdanninger vil i noen tilfeller kunne overføres til andre institusjoner med større fagmiljøer. Et eksempel er forsøket på å overføre tannteknikerutdanning fra HiOA til UiO (sammen med tannleger og tannpleiere). Tverrfaglighet er samtidig viktig, så i mange tilfeller vil også små utdanninger kunne spille en viktig rolle gjennom samarbeid med andre fagmiljøer både innad i institusjonen og utenfor. I arbeidsgruppas mandat fra styret er det forventninger om synergier på tvers av fakultetene som følge av fusjonen. I det følgende vil vi trekke fram viktige strategiske satsninger som høgskolen har gitt økonomiske insitamenter til, og som er satt i gang:

- School of management («HiOA-lederskolen») skal koordinere allerede eksisterende prosjekter, etter- og videreutdanningstilbud i styring, organisasjon og ledelse. Mastertilbud i samhandlingsledelse vil koordineres inn her. Prosjektet skal styrke utdanningsinnsatsen overfor profesjoner, arbeids- og næringsliv.
- Program for Livslang Læring vil bygge opp robuste fagmiljøer på høgskolen omkring syv fagområder der systematisk samarbeid med arbeidslivet om FoU og utdanning om læring på arbeidsplassen er sentralt. Både Senter for velferds- og arbeidslivsforskning (SVA) og alle fakultetene skal involveres i denne piloten etter hvert. Det vil legges opp til samarbeid mellom dette programmet og HiOA-lederskolen.
- Enhet for arbeidsinkludering er en strategisk satsing som skal arbeide med kompetanseutvikling i NAV. Enheten skal være tverrfaglig og bygge på kompetanse ved flere fakulteter og enheter ved høgskolen. Satsingen er et ledd i å knytte HiOA nærmere arbeidslivet, ved å møte de kompetanseutfordringene som er knyttet til at mange yrkesaktive står i fare for å falle ut av arbeidslivet og noen har store vansker med å få seg arbeid.
- Innovasjonslaboratorier eller alternative læringsarenaer er bygd opp og er i drift. Det er Teknologisk Læringsverksted (TKL) på Kjeller, der man blant annet simulerer reelle arbeidsprosesser ved bruk av LEGO (LEGO-lab). Her settes det fokus på hvordan teknologi kan brukes for å skape tettere bånd mellom arbeidsliv og utdanning. I Pilestredet er det bygd opp et profesjonslaboratorium (Pro-Lab), der ulike undervisnings- og vurderingsformer testes ved bruk av teknologi. Flere slike læringsarenaer er under planlegging.
- Bevegelsesanalyaselaboratoriet er et samarbeid mellom to fakulteter, og er en arena for både FoU og utdanning.

Flere samarbeidsprosjekter som også involverer andre utdanningsinstitusjoner kunne ramses opp, men det blir det for detaljert å gå inn på i denne rapporten.

IV. Synlighet

Fra mandatet heter det at «HiOA skal være synlig på nasjonale og internasjonale arenaer. Dette gjør vi med økt satsning på internasjonalisering hjemme og ute for å styrke vår kvalitet og derigjennom konkurransekraft.»

Representanter fra HiOA deltar aktivt i arbeidsgrupper, utvalg, styrer, konferanser og debattpaneler på nasjonalt nivå og i internasjonale nettverk. Dette er strategisk viktig for å synliggjøre høgskolen utad, og for å følge opp nasjonale politiske føringer innad.

De største bachelorutdanningene er synlige nasjonalt med hensyn til kvantitet og etterspørsel. Årlig utdannes mange hundre sykepleiere, barnehagelærere og grunnskolelærere, og omfanget av disse utdanningene preger høgskolen. Både Kunnskapsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet holder jevnlig kontakt med representanter fra disse utdanningene ved høgskolen, og departementene lytter til høgskolens faglige innspill.

Samtidig er journalistutdanningen, der det tilbys 70 studieplasser for opptak årlig, en utdanning som også er synlig og meget attraktiv. Flere studentene mottar priser og utmerker seg både nasjonalt og internasjonalt. Flere studenter ved TKD har også vunnet priser, blant annet ved produktdesignstudiene.

HiOA vil arbeide for å ha bærekraftige studier med høy kvalitet. Kvaliteten på studiene våre må måles langs flere dimensjoner, og det er viktig å arbeide systematisk for å sørge for høy utdanningskvalitet og ikke bare stort volum.

V. Kandidatmåltall

Som hovedregel skal KDs kandidatmåltall på 20 studenter ligge til grunn for dimensjonering av studietilbudet. For utdanninger med særlige rekrutteringsutfordringer, må det legges fram en plan for økning til 20 studenter over en periode på tre år.

3. Vurdering/diskusjon

I dette punktet vurderes HiOAs studieportefølje med bakgrunn i kriteriene i kap. 2, og hvilke prosesser som er i gang for å videreutvikle den (f. eks. emner som brukes i flere utdanninger).

Kandidater fra HiOA blir arbeidskraft innenfor mange sektorer. Sektorene helse og utdanning er sentrale, men med HiOAs studieportefølje, finnes det kandidater i de fleste sektorer. Det er mulig å se for seg utvikling av studieporteføljen i retning av framtidige behov som ikke nødvendigvis er en stor del av dagens arbeidsmarked (og sektorer). For eksempel vil vektlegging av digitalisering i bibliotek- og journalistutdanningene være en framtidsrettet vri på disse utdanningene. En kan også se for seg utvikling av helsefaglige utdanninger der bruk av teknologi vektlegges sterkere enn i dag. For å sikre relevansen til arbeidslivet, bør revisjon og utvikling av nye studieprogrammer skje i samarbeid med arbeidslivet, både offentlig og privat sektor.

Til slutt i kapittelet foreslås en kategorisering for videreutvikling av HiOAs utdanninger.

a. Bachelorutdanninger

Strategisk betydning

HiOAs tyngdepunkt ligger i de profesjonsrettede bachelorutdanningene. Samtidig har HiOA en bredde i utdanningstilbudet på bachelornivå som gjør at det tilbys flere bachelorutdanninger enn de som er nevnt som sentrale ut i strategi 2020. Og som landets tredje største høyere utdanningsinstitusjon er det både hensiktsmessig og kapasitetsmessig mulig å ha et bredt tilbud av ulike utdanninger. Samtidig er det vanskeligere for høyskolen å posisjonere seg som «spesialist» på noen utvalgte profesjonsutdanninger dersom vi sprer oss over for mange utdanningstilbud. Gode bachelorutdanninger er også viktige for rekruttering til videreutdanninger, master- og ph. d.-utdanninger. Dette er viktig for å kunne bygge kvalitet i studiet med fokus på helhet og sammenheng gjennom alle tre utdanningsnivå.

Rekruttering

Antall studenter per finansierte studieplass varierte fra 0,8 til 0,96 per fakultet i undervisningsåret 2012-2013. For de enkelte bachelorprogrammene varierte antallet studenter per finansierte studieplass fra 0,5 til 1,25 i 2012-2013.¹² Til tross for overbooking ved opptak er det altså ledige studieplasser på mange bachelorutdanninger.

Faglig bærekraft

Kunnskapsdepartementet har gitt en føring om at det ikke anses hensiktsmessig å gi undervisningstilbud til færre enn 20 studenter. Dette er ikke begrunnet utover «hensiktsmessighet», men både hensynet til faglig robusthet og økonomiske hensyn kan tale for en minimum gruppestørrelse på 20.

Følgende av HiOAs bachelorutdanninger hadde færre enn 20 kandidater i 2012 og 2013:

- Fotojournalistikk: 10 kandidater i 2012, 11 i 2013
- Faglærerutdanning for tospråklige lærere: Seks kandidater i 2012, ni i 2013
- Tannteknikk: 19 kandidater i 2012, ingen i 2013*
- Ortopediingeniørutdanning: ingen kandidater i 2012, en i 2013*
- Yrkesfaglærerutdanningene har jevnt over færre enn 20 kandidater.

* Bachelor i tannteknikk og bachelor i ortopediingeniørfag har opptak annethvert år.

Gjennomsnittlig antall studiepoeng per bachelorstudent (heltidsekvivalent) var 50,6 i 2013, en nedgang fra 52,5 i 2012. 52,1 % av bachelorstudentene gjennomførte på normert tid i 2013, mot 54,1 i 2012.

Økonomisk bærekraft

Antallet studenter per finansierte studieplass er høyere for bachelorstudiene enn for masterstudiene, antall studiepoeng per heltidsekvivalent er høyere, og andel studenter som fullfører på normert tid er høyere.¹³

b. Masterutdanninger

Strategisk betydning

¹² <http://khrono.no/sites/khrono.no/files/studieportefoelje-vedlegg-bakgrunnsnotat.pdf> s. 14-15 (02.12.14)

¹³ Ibid. s. 24

Masterutdanninger kan være strategisk relevante ut fra hvilket fagområde de tilhører og/eller at de gir studenter en mulighet til å ta et helhetlig utdanningsløp ved HiOA, fra bachelor til ph. d. (jf. Strategi 2020 – tilby helhetlige utdanningsløp¹⁴).

Rekruttering

Antallet studenter per studieplass varierer mer på masterutdanninger enn bachelorutdanninger, både når en ser på fakultetsnivå og på de enkelte masterutdanninger. Antall studenter per finansierte studieplass varierte fra 0,61 til 0,92 per fakultet i undervisningsåret 2012-2013. For de enkelte masterprogrammene varierte det imidlertid fra 0,1 til 1,26 student per studieplass.¹⁵

HiOA hadde problemer med å fylle opp studieplasser for de aller fleste masterutdanninger i 2013, og det samme er tilfelle for 2014-opptaket. Masterprogrammene i økonomi og administrasjon og styring og ledelse har mange søkere og konkurranse om studieplassene. Masterprogrammene i skolerettet utdanningsvitenskap og International Social Welfare and Health Policy har kort venteliste, mens de øvrige masterprogrammene har ledige studieplasser.

Faglig bærekraft

Mange masterutdanninger har få studenter. Kandidattall mangler for svært mange studieprogrammer, uklart av hvilken årsak. I 2013 var det fire programmer som var registrert i DBH med mer enn 20 kandidater: Yrkespedagogikk heltid, International Social Welfare and Health Policy, Læring i komplekse systemer og Styring og ledelse. Det er allikevel flere masterprogrammer enn de nevnte der mer enn 20 studenter undervises samtidig, da emner tilbys på tvers av studieprogrammer. Fakultetene har utarbeidet felles undervisningsopplegg for studenter i flere masterprogrammer og videreutdanninger slik at studentgruppene blir større enn de ellers ville vært. Dette blir nå videreutviklet slik at flere masterprogrammer samkjøres tilsvarende.

Gjennomsnittlig antall studiepoeng per masterstudent (heltidsekivalent) var 45,5 i 2013, en økning fra 44,8 i 2012. 33,9 % av masterstudentene gjennomførte på normert tid i 2013, mot 32,3 i 2012. Masterstudentene har lavere studiepoengproduksjon og en lavere andel fullfører på normert tid enn bachelorstudentene, men utviklingen har vært positiv fra 2012 til 2013.

c. ph. d.-studier

HiOA har seks ph. d.-utdanninger: Atferdsanalyse, bibliotek- og informasjonsvitenskap, helsevitenskap, profesjonsstudier, sosialt arbeid og sosialpolitikk og utdanningsvitenskap for lærerutdanning. Disse utdanningene har ikke blitt gjennomgått på samme måte som master-, bachelor- og videreutdanningene, men er strategisk viktige da HiOA skal satse på etablerte og planlagte ph. d.-utdanninger.¹⁶ Det arbeides også med å utvikle et ph. d.-program på TKD.

Ph. d.-utdanningene er viktige for å tilby helhetlige utdanningsløp og rekruttere til forskning. En utfordring er at en del ph. d.-kandidater bruker lang tid på fullføring og at antallet avlagte

¹⁴ <http://www.hioa.no/Om-HiOA/Virksomhetsstyring/Strategier/Ny-viten-ny-praksis> s. 11 (02.12.14)

¹⁵ <http://khrono.no/sites/khrono.no/files/studieportefoelje-vedlegg-bakgrunnsnotat.pdf> s. 14-15 (02.12.14)

¹⁶ <http://www.hioa.no/Om-HiOA/Virksomhetsstyring/Strategier/Ny-viten-ny-praksis> s. 11 (02.12.14)

doktorgrader ikke er så høyt som ønskelig.¹⁷ Satsing på robuste doktorgradsprogrammer forventes å ha stor effekt fra 2016-17 og framover.¹⁸ På fakultet for samfunnsfag og fakultet for helsefag arbeides det med å etablere felles emner (for eksempel vitenskapsteori) og mer felles undervisning.

d. Videreutdanninger

Det ble gjort en kartlegging av HiOAs videreutdanninger våren 2013. Det ble samlet inn data for ca. 110 videreutdanningstilbud, mens økonomiske analyser ble gjort for ca. 20 av disse.

Strategisk betydning

Det er svært mange videreutdanningstilbud, og stor variasjon i antall studenter og omfang (målt i antall studiepoeng) de ulike tilbudene har. De mest strategisk viktige tilbudene kan sies å være en del av de strategiske prioriteringer ved HiOA, f.eks. innenfor helse og skole/barnehage. Det er stor etterspørsel etter en del videreutdanningstilbud, for eksempel innenfor helsefeltet.

Jordmorutdanningen har hittil vært videreutdanning (eneste videreutdanning på 120 studiepoeng), men er etablert som masterutdanning fra januar 2015. Det foreligger ikke på nåværende tidspunkt klare planer om å utvide andre videreutdanningstilbud til masterutdanninger.

Videreutdanninger kan være viktige arenaer for fornying av eksisterende studier og oppretting av nye tilbud. Det er derfor viktig å tilby formelle kompetansehevingstilbud i samarbeid med arbeidslivet. Nå er Lærerløftet¹⁹ en viktig satsing, og det er viktig at HiOA kan følge opp kompetansebehovet som er blitt et krav for høy kvalitet i skolen. En annen år kan det være en annen sektor, og gjennom videreutdanningstilbud kan vi raskere snu oss enn ved utarbeidelser av helt nye studieprogram på kort tid.

Rekruttering

Det er ikke nødvendigvis et definert antall studieplasser på et videreutdanningsprogram, i motsetning til bachelor- og masterprogrammene. Studieplasser på videreutdanningene har som regel en mer fleksibel størrelse, og derfor gir det ikke mening å snakke om hvor «populære» videreutdanninger er gjennom antall søkere per studieplass for de fleste videreutdanninger.

Faglig bærekraft

Videreutdanningsstudentene utgjør ca. 13 % av studentene og produserer om lag 11 % av studiepoengene ved HiOA. Over halvparten av de kartlagte tilbudene har et omfang på 30 studiepoeng eller mindre, og over halvparten av tilbudene hadde færre enn 20 studenter. Samkjøring mellom emner på masterutdanning og videreutdanning gjør imidlertid at mer enn 20 studenter undervises samtidig.

Økonomisk bærekraft

¹⁷ <https://www.hioa.no/For-tilsatte/Virksomhetsstyring2/Interne-styringsdokumenter/AArsrapport-2014/Rapport-og-planer-2013-2014> s. 17 (02.12.14)

¹⁸ Ibid.

¹⁹ http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/rapporter_planer/planer/2014/Larerloftet.html?regi_oss=1&id=768141 (02.12.14)

Den økonomiske analysen av et utvalg videreutdanninger viser en tendens til at videreutdanningstilbud med mange studenter koster mindre per student enn videreutdanningstilbud med få studenter.

e. Oppdragsvirksomhet

HiOA har en lav andelen bidrags- og oppdragsvirksomhet (BOA) både sammenlignet med gjennomsnittet for statlige høyskoler og for statlig sektor totalt. Fakultet for Lærerutdanning og internasjonale studier har størst andel BOA ved høyskolen, der det meste omfatter kompetanseheving i skole- og barnehagesektoren. De andre fakultetene har varierende grad av aktivitet på området.

f. Utdanningsledelse

NOKUT skiller mellom utdanningsledelse på institusjonsnivå, strategisk utdanningsledelse og på programnivå, faglig og pedagogisk utdanningsledelse. Det finnes også andre former for utdanningsledelse ved universiteter og høyskoler, for eksempel studieadministrativ utdanningsledelse. For å ha god hånd om studieporteføljestyringen, kreves sterkt fokus på utdanningsledelse i alle ledd og ledelsesnivå, og evne til prioritering. Gode og kvalitetssikrede studieprogram blir til ved at emner med høy kvalitet settes sammen på en helhetlig måte etter gitte kriterier og i nært samarbeid med arbeidslivet. Faglærere, emneansvarlige og programansvarlige må ta på alvor sin egen rolle og samtidig se sin kollegas rolle inn i helheten. Studieleedere, instituttledere og dekaner har viktige roller på sine respektive nivå som pådrivere til faglig fornyelse og som økonomisk ansvarlige. Rolleansvaret er beskrevet nærmere i HiOAs kvalitetsutviklingsystem²⁰. Å bygge en god kvalitetskultur i hele institusjonen krever god utdanningsledelse på alle nivå. Det overordnede institusjonelle strategiske ansvaret ligger hos høyskolestyret.

I NIFUs underveisevaluering av HiOA (*HiOA underveis mot strategiske mål?*) skilles det mellom «faglig» og «administrativ» styrings- og ledelsesmodell, og det påpekes at HiOA framstår som mer «todelt» enn andre høyskoler og universitet som har todelt ledelse. NIFU omtaler forskjellen mellom styringslinjene på følgende måte: «Den administrative styringslinjen er preget av ønske om høy gjennomføringsevne, mens den faglige styringslinjen er mer preget av behov for forankring, der legitimitet står sentralt».²¹ NIFU påpeker altså en tilsynelatende motsetning mellom to styringslinjer.

g. Kategorisering av utdanninger

Ut fra kriteriene som skal ligge til grunn for utvikling av studieporteføljen, er det her foreslått en modell og en kategorisering av utdanninger basert på modellen nedenfor. Dette er ment å være en hjelp i fakultetenes og høyskolens videre arbeid med videreutvikling av studieporteføljen.

Modellen er også beskrevet i kap. 2 og ble brukt i gjennomgangen av studieporteføljen i 2013, som ble lagt fram for styret i oktober 2013. I tabellene under modellen er oppsummeringen av studieporteføljegjennomgangen fra 2013, samlet for masterstudiene og fakultetsvis for bachelorstudiene.

²⁰ <http://www.hioa.no/Om-HiOA/System-for-kvalitet-og-kvalitetsutvikling-for-utdanning-og-laeringsmiljoe-ved-HiOA/Systembeskrivelse/System-for-kvalitet-og-kvalitetsutvikling-for-utdanning-og-laeringsmiljoe-ved-HiOA> (02.12.14)

²¹ <http://www.nifu.no/files/2014/04/NIFUrapport2014-14.pdf> s.11 (02.12.14)

Elementene i modellen har blitt diskutert i arbeidsgruppa, og noen kommentarer kan knyttes til de ulike punktene:

- **Strategisk betydning/samfunnsmessig etterspørsel:** Det er avgjørende at HiOAs profesjonsutdanninger har høy kvalitet og godt omdømme. Det er også viktig at HiOA klarer å levere arbeidskraft til nåværende yrker og stadig utvikle utdanningene til morgendagens yrker. For masterstudier vil det i tillegg være viktig at de styrker bachelorutdanningene og sikrer gjennomgående studieløp fra bachelor til ph. d. Av HiOAs strategi følger at vekst i utdanningskapasitet skal skje innenfor områdene barnehage og skole, helse og sosialtjenester, økonomi, ledelse og teknologi. I tabellene nedenfor er de strategisk viktige utdanningene markert med grønn farge.
- **Rekruttering, evt. studentenes preferanser:** I tabellene nedenfor er det for bachelorstudiene satt opp hvor mange søkere som hadde studiet som førstevalg i 2014 per studieplass. Der det er både deltids- og heltidstilbud registrert i DBH, er disse satt inn med hhv. D og H i tabellen. Snitt per fakultet står nederst i kolonnen «Førstevalg 2014».
- **Faglig bærekraft:** Fokuset på inntakskvalitet vs. gjennomstrømning vil bli fulgt over tid for å kunne ha et bilde av hvor stor overbookingen kan eller bør være for å opprettholde både faglig og økonomisk bærekraft. I tabellene er studiepoeng per heltidsekvivalent de to siste årene brukt som indikator og satt ut fra følgende inndeling:

Studiepoeng
>50 studiepoeng per heltidsekvivalent
40-50 studiepoeng per heltidsekvivalent
<40 studiepoeng per heltidsekvivalent

Fargekoder på studiepoengproduksjon er for noen programmer todelt pga. at det finnes både deltids- og heltidsstudenter

- Økonomisk bærekraft: Inntekter og utgifter til HiOAs utdanninger skal være like store over tid. Minus betyr at vi bruker mindre enn KDs sats gjennom finansieringssystemet. Fargekodene under kolonnen er satt ut fra følgende inndeling:

Økonomisk bærekraft
fra 10% mindreforbruk til 10% overforbruk
fra 10% til 20% overforbruk
mer enn 20% overforbruk
fra 10 til 20% mindreforbruk
mer enn 20% mindreforbruk

Samkjøring av emner på tvers av utdanninger gjør at regnestykket for en del utdanninger, spesielt på masternivå, trolig ville vist mindre overforbruk dersom beregningene hadde blitt gjort nå. Beregningene stammer fra en gjennomgang av studieporteføljen i 2012-2013.

HiOAs utdanninger er oppsummert i tabeller nedenfor. Oversikt over masterutdanninger er samlet for alle fakulteter, mens bachelorutdanningene er sortert på de fire fakultetene.

Fakultet	Masterstudium	Strategi/samfunn	Studiepoeng 2013	Studiepoeng 2012	Øk. Bærekraft
HF	Biomedisin		H: 46,9 D: 60	H: 43,3 D: 12,5	-17 %
HF	Rehab. / habilitering		H: 71,6 D: 40,5	H: 38,8 D: 45,9	51 %
HF	Læring i kompl. syst		H: 22,9 D: 22,4	H: 34,5 D: 51,8	40 %
HF	Samfunnsnærering		31,6	27	-1 %
HF	Sykepleie - klinisk		H: 41,4 D: 38,3	H: 36,2 D: 35,5	32 %
HF	Helse og empow.		34,5	13,7	22 %
HF	Psykisk helsearbeid		H: 11,2 D: 56,4	H: 34,1 D: 40,5	26 %
LUI	Barnehagepedagogikk		H: 37,4 D: 40	H: 39,7 D: 70,8	-1 %
LUI	Flerkulturell/int'l. utd.		32,6	31,8	-2 %
LUI	Yrkespedagogikk		H: 42 D: 47,5	H: 17,5 D: 64,6	178 %
LUI	IKT-støttet læring		33,7	34,6	-15 %
LUI	Skolerettet utd.vit.		38,2	36,7	2 %
SAM	Økonomi og adm.		36,5	26,5	1 %
SAM	Sosialt arbeid		H: 62 D: 49,3	H: 70,5 D: 15,8	-16 %
SAM	Familiebehandling		45,6 (snitt 2 prog)	52,4 (snitt 2 prog)	
SAM	Barnevern		H: 56,6 D: 54,7	H: 55,7 D: 56,1	
SAM	Int'l Social Welfare		104,2	39,8	
SAM	Styring og ledelse		52,6	43,4	36 %
SAM	Bibliotek- og info.vit.		H: 37,5 D: 51	H: 30,6 D: 34,3	-3 %
TKD	Produktdesign		53,3	55,4	-28 %
TKD	Estetiske fag		32,9	24,8	8 %
TKD	Universell utforming		20,7	20	-14 %
TKD	Energi & miljø i bygg		56,7	44	-17 %

I tillegg til masterutdanningene i tabellen over har HiOA fem masterutdanninger, alle ved fakultet for helsefag, som er strategisk viktige, og som nylig har startet opp eller skal startes. Dette gjelder masterutdanninger i fysioterapi, anestesisykepleie, barnesykepleie, intensivsykepleie og jordmor.

I de neste fire tabellene er noen nøkkeltall for HiOAs bachelorutdanninger oppsummert, etter samme mal som for masterutdanningene, men med førstevalgssøkere i tillegg.

Fakultet for helsefag

Bachelorstudium	Strategi/samfunn	Førstevalg 2014	Studiepoeng 2013	Studiepoeng 2012	Øk. bærekraft 2013
Ergoterapi		2	47,4	52,1	-25 %
Fysioterapi Men		2,6	50,7	51,7	-20 %
Fysioterapi		6,1	50,4	48,6	-32 %
Samf.ernæring		4,6	22,7	51,9	9 %
Bioingeniør		3	47,4	45,8	-21 %
Sykepleie Kjeller		2,6	20,3	49,4	-14 %
Sykepleie Pilestr.		2	H: 47,2 D: 49,1	H: 48,7 D: 36,1	-18 %
Farmasi		3,4	38,2	42,3	-25 %
Radiografi		4,2	44,6	44,5	-27 %
Ortopediing.		ikke opptak	29,8	78,8	-21 %
Læringspsyk.		3,8	17,9	41,8	15 %
Tannteknikk		1,7	55,5	58,6	2 %
Vernepleie		2,8 (D: 3,0 / 4,0)	H: 25,5 D: 23,1/19,2	H: 54,8 D: 37,4	-19 %
Sykepleie Sandv.		4			
Paramedics		14,9			
Gj.snitt førstevalg		3,3			

Fakultet for teknologi, kunst og design

Bachelorstudium	Strategi/samfunn	Førstevalg 2014	Studiepoeng 2013	Studiepoeng 2012	Øk. bærekraft 2013
Produktdesign		2,8	56,5	58,1	-38 %
Faglærer formg.		1,6	54,8	53	-19 %
Kunst og design		14,2	50,9	53,8	-3 %
Ing. - bygg		1,9	47,6	51,2	-6 %
Drama/teaterkom		4,8	48,4	46,1	23 %
Ing. - elektro		1,1	43,9	50,1	3 %
Ing. - maskin		3,1	50,3	49,9	-5 %
Ing. - data		1,9	46,7	53,4	-18 %
Anv. datatekn.		2,6 - 3,6	44,1	47,2	-17 %
Informasjonstekn.		1,6	42,4	38,6	-16 %
Ing. - biotek		1,1	40,3	49,9	19 %
Ing. - energi		1,3	42,8	49,1	0 %
Gj.snitt førstevalg		3,2			

22

²² TKD har lokalt opptak knyttet til tredjeterminsordningen: ingeniørfag data 25 studenter, ingeniørfag elektronikk og IT 50 studenter, ingeniørfag energi og miljø 10 studenter, ingeniørfag bioteknologi og kjemi 9 studenter. Justert for dette opptaket blir førstevalgssøkere Elektro 1,7, Data 2,2, Bioteknologi og kjemi 1,3, Energi 1,5. TKD har justert tallene for økonomisk bærekraft, jf. vedlegg.

Fakultet for samfunnsfag

Bachelorstudium	Strategi/samfunn	Førstevalg 2014	Studiepoeng 2013	Studiepoeng 2012	Øk. bærekraft 2013
Sosialt arbeid		4	50,1	56,4	8 %
Barnevern		H: 5,9 D: 6,1	H: 55,7 D: 56,1	H: 56,6 D: 41,1	H: 17 % D: 34 %
Adm. / ledelse		3,9	35,2	57,3	-4 %
Medier/komm		2,9	55,8	55,9	6 %
Fotojournalist		8,4	54,7	60	11 %
Bibliotek / info.		1,4	43,2	45,2	-17 %
Journalist		5,7	48,1	48	-10 %
Økonomi/adm.		4,1	43,8	44,9	-13 %
Arkiv/dok.		2,4	31,6	32,5	-7 %
Gj.snitt førstevalg		4,5			

Fakultet for lærerutdanning og internasjonale studier

Bachelorstudium	Strategi/samfunn	Førstevalg 2014	Studiepoeng 2013	Studiepoeng 2012	Øk. bærekraft 2013
Yrkesl. teknikk		0,7 (Rog)/ 1,6	71,8	78,6	-20 %
Yrkesl. bygg		0,9 - 1,9	53	79,2	-20 %
Utviklingsstud		1,7	48	47,5	2 %
Idrett, friluft		1,8	54,7	54,3	8 %
Tegnspråk / tolk		2,3	54,5	45,6	-22 %
Design/håndv.		1,6	55,9	59,4	-16 %
Yrkesl. elektro		0,5 / 3,2	56,3	99,5	-20 %
Grl. 5-10		1,8 - 2,2	45,3 - 51	43,8	-31 %
Yrkesl. rest./mat		1,7	50,4	67,5	-17 %
Yrkesl. helse		1,9	H: 59 D: 49,5	H: 54,9 D: 43,9	-17 %
Barnehagelærer		1,6 - 2,5	H: 75,7 D: 65,2	H: 58 D: 25,9	-5 %
Grl. 1-7		2	46,4	41,5	-31 %
Yrkesl. medier			52	41,8	-20 %
Yrkesl. service		1,3 / 0,2 (Rog)	71,3	36	-20 %
Tospråklig lærer		1,2	35,2	29,8	4 %
Gj. snitt førstevalg		1,6			
	Strategisk viktige utd., men delvis svak etterspørsel				

h. Fakultetsvis oversikt for utvikling av studieporteføljen

Nedenfor følger en oversikt som viser hva de ulike fakulteter har gjort og ønsker å gjøre framover for å utvikle egen studieportefølje. Aktiviteter som gjelder studieprogram, og som ligger fram i tid, er i tillegg oppsummert i en tabell på slutten av kapitlet.

Fakultet for helsefag

Et sentralt punkt for fakultetet i utviklingen av studietilbud er å videreføre samarbeidet med arbeidslivet.

Utvikling av bachelorporteføljen

Fakultetets studieportefølje på bachelornivå består hovedsakelig av profesjonsutdanninger som er bundet opp til EU-direktiver, autorisasjonsordninger og med kandidatmåltall (tidligere kalt aktivitetskrav) satt av Kunnskapsdepartementet. Fakultets styring av denne prosessen er rettet mot systematisk kvalitetsutvikling av alle studiene, med hensyn til kvalitetssikring av praksis, yrkesrelevans og tjenesteinnovasjon. Det pågår for tiden et større prosjekt som skal gi økt kvalitet på sykepleierutdanningen.

Fakultetet avvikler bachelorutdanningene i kostøkonomi og husøkonomi, videreutdanning i faglig ledelse for sykepleiere og etter hvert bachelorutdanning i tannteknikk, der en overføring til UiO er ønskelig. Den endelige avgjørelsen ligger på institusjonsnivå på UiO og på HiOA. Dette handler ikke minst om finansiering. Bachelorutdanning i Facility Management overføres til Fakultet for samfunnsfag.

Bachelor i paramedics ble opprettet etter tett kontakt med arbeidslivet, og utdanningen hadde svært gode søkertall i 2014. Bachelor i sykepleie i Sandvika er ny, og hadde også svært gode søkertall, snittet på karakterene til søkerne var det høyeste i landet. Dette studiet er rigget som et kvalitetsutviklingsprosjekt for alle tre sykepleieutdanninger på bachelornivå ved HiOA. Det blir fulgt av følgeforskning fra senter for profesjonsstudier (SPS), hvor en ser spesielt på tett samarbeid med helsetjenesten i Bærum kommune, tverrprofesjonell samhandling (jf. Stortingsmelding nr. 13 (2011-2012) om utdanning for velferd og Stortingets vedtak²³), IKT-løsninger samt medisinsk praksis i kommunehelsetjenesten (har fått dispensasjon fra rammeplanen).

Utvikling av masterporteføljen

Alle videreutdanningene kan nå innpasses i masterprogram. Fakultetet arbeider med samkjøring og koordinering av videreutdanningsemner, masteremner og andre enkeltemner for å få større fleksibilitet for å kunne innpasse enkeltemner i ulike studieprogram. Dette er et viktig ledd i å gjøre studiene mer faglig robuste og øke den økonomisk bærekraften. Undervisning i vitenskapsteori og metode samkjøres for flere utdanninger på masternivå. Den vedlagte skissen viser hvordan denne koordineringen gjøres (se vedlegg 1).

Fakultetet vil vurdere tettere nordisk samarbeid på bachelor- og masternivå for ortopediingeniørutdanningen.

Fakultet for teknologi, kunst og design

Fakultet TKD vil investere kraftig i lærer- og forskerstaben de neste årene, med mål om å utvikle fagstaben for å få bedre utdanningskvalitet kombinert med at det frigjøres tid til FoU. TKD satser også på pedagogisk utvikling i ingeniør- og teknologifagene, bla. med bruk av ny læringsteknologi. Dette gjøres i et nært samarbeid med estetiske fag.

På ingeniør- og teknologistudiene er ca. 17 % av fagene koordinert på tvers av forskjellige studieløp.

Utvikling av bachelorporteføljen

Det pågår et arbeid med koordinering og fordeling av studenttall mellom bachelorløp og års- og halvårsstudier på enkelte av studiene på Institutt for estetiske fag.

Fakultetet har igangsatt et omfattende arbeid for å rekruttere bedre søkere, spesielt til ingeniør- og teknologifag, men også til produktdesign og estetiske fag. Arbeidet gjøres i nært samarbeid med regionale og nasjonale samarbeidspartnere: Realfagssenteret, NHO, LO, Akershus Fylkeskommune og utvalgte skoler. Studentorganisasjonene ved fakultetet er aktive i arbeidet.

²³ <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Stortinget/2011-2012/inns-201112-320/?lvt=0>

Utvikling av masterporteføljen

Master i energi og miljø i bygg og master i universell utforming av IKT tilbys som både heltids- og deltidsmastere. Det bør gjøres en kartlegging/spørreundersøkelse til bedrifter for hvordan en deltidsmaster best kan tilrettelegges og evt. tilpasses en næringslivsmastermodell.

Alle mastere bør som prinsipp tilbys på engelsk og dette vil også øke søkergrunnet for master i energi og miljø i bygg for utenlandske studenter.

Det er satt i gang utvikling av en utvidelse av master i energi og miljø i bygg med studieretning bærekraftig konstruksjon, som skal tilpasses byggstudentene. Masterprogrammet i bærekraftig konstruksjon vil også inngå som et samarbeidsprosjekt med Napier University i Edinburgh ved at utviklingen av studiet koordineres med tilsvarende studieutvikling ved Napier for å legge til rette for studentutveksling.

Programplanene for masterprogram ved fakultetet forsøkes konsolidert på best mulig måte ved å tilby valgemner på tvers av programmene og tilpasse felles undervisning i felles emner, som f.eks. vitenskapsteori. Dette har allerede vært gjort for master i universell utforming og master i produktdesign. En plan for utvikling av master i produktdesign for å sikre et studenttall over 20 pr. år er under utarbeiding på instituttet.

Fakultet for samfunnsfag

Fakultet for samfunnsfag har konsolidert deler av studieporteføljen de siste årene, jf. omtale nedenfor. Det jobbes videre kontinuerlig med å ha en optimal sammensetning av studietilbud, og bruk av ressurser på tvers der det er faglig hensiktsmessig. Fakultetet ser også på muligheten for å integrere metode og vitenskapsteori på tvers av utdanninger.

Utvikling av bachelorporteføljen

Det arbeides med en sterkere integrering av studiene bibliotek- og informasjonsvitenskap og arkiv og dokumentbehandling. Bakgrunnen er utviklingen i arbeidsfeltet og digitalisering. Resultatet kan bli et felles første studieår eller felleselementer i andre og tredje år.

Fotojournalistikk vurderes for en faglig utvidelse slik at ulike visuelle plattformer innbefattes i tillegg til tradisjonell foto.

En arbeidsgruppe ser på journalistutdanningen og muligheten for større innslag av visuell journalistikk. Bakgrunnen er endring i bransjen, der kompetanse på ulike plattformer kreves i økende grad. Samme grunn gjelder for fotojournalistikk.

I desember 2014 foreslås for styret ved HiOA en overføring av Facility Management fra Fakultet for helsefag til Fakultet for samfunnsfag (Fra institutt for Helse ernæring og ledelse på Kjeller til Institutt for økonomi og administrasjon i Pilestredet). Det nyutviklede Facility Management-studiet vil beholde status som bachelorstudium, men integreres i det treårige økonomi-administrasjon-studiet når det gjelder opptak og for de to første årene, etter samme modell som dagens revisjonsstudium.

Velferdsstudiet er under avvikling, siste kull avslutter våren 2015. De fleste av disse studieplassene er gått til bachelor i administrasjon og ledelse, mens en mindre andel plasser er integrert i bachelor i sosialt arbeid. Bakgrunnen for endringen har blant annet vært relativt

lav søkning til studiet over en årrekke, men også muligheten for faglig integrering i de godt søkte studiene administrasjon og ledelse og sosialt arbeid.

Utvikling av masterporteføljen

I 2011 ble flere selvstendige masterstudier ved Institutt for sosialfag samlet som linjer under masterstudium i sosialfag. Det gjelder master i sosialt arbeid, barnevern, helse- og sosialpolitikk (engelskspråklig) og familiebehandling. Dette nye sammensatte studiet fikk også en personalgruppe med leder. Med denne organiseringen har masterstudiet i sosialfag samlet sett hatt en god økonomi. Det er relativt enkelt å bruke ressurser og emner på tvers. Masteren har for tiden noe vansker med tilstrekkelig opptak på linjen familiebehandling. Det etableres tiltak for dette i 2015, blant med endrede opptakskrav samt endring i en konkurrerende etter- og videreutdanningsvirksomhet på fagfeltet. Fakultet vil vurdere studiet på nytt ved opptak i 2015. Master i psykisk helsearbeid er et samarbeid mellom fakultetene HF og SAM, og SAM vil ta kontakt med HF for å se denne i sammenheng med familiebehandling – her er det trolig en del felles fagstoff.

Ved økonomi og administrasjon er det etablert et masterstudium (siviløkonom) som har den høyeste søknadsinngangen ved HiOA for masterstudier. Her tilføres også studieplasser og økonomien er god også når man ser studiet isolert fra bachelornivå.

Fakultetet har i 2014 startet masterstudium i journalistikk, også dette med god søknadsinngang.

En internasjonal master i Digital Library Learning er nå i ferd med å fases ut og har hatt sitt siste opptak i 2014. Masterne i styring og ledelse og bibliotek- og informasjonsvitenskap har også god søknad/opptak. Med etableringen av School of Management vil Styring og ledelse bygge inn nye moduler i blant annet samhandlingsledelse (som er en bestilling fra HiOA-styret). Studiet bibliotekledelse er allerede integrert med de to nevnte masterne. Fundamentet for Styring og ledelse er godt og samtidig i god utvikling ikke minst pga. School of Management-prosjektet. Det settes nå i gang arbeid ved Institutt for offentlig administrasjon og velferdsfag for å «tette» et hull i studentenes mulighet for å gå direkte videre til masternivå innenfor offentlig ledelse. Et slikt tilbud vil gjøre at alle fakultetets studenter har mastermuligheter ved HiOA, og er derfor sterkt ønskelig. Samarbeid med master i økonomi og administrasjon (alternative tilbud som valgfag) forventes å være en del av løsningen.

Fakultet for lærerutdanning og internasjonale studier

Utvikling av bachelorporteføljen

Satsing på yrkesfaglærerutdanning er et samfunnsmessig viktig oppdrag. Det er bare to institusjoner som gir dette studietilbudet på landsbasis, og HiOA må opprettholde disse studietilbudene.

Grunnskolelærerutdanning og barnehagelærerutdanning er den tredje og andre største utdanningen ved HiOA. Bachelor i barnehagelærerutdanning har ikke mangel på søkere, men antall studieplasser kan være noe høyt. Her er det viktig å følge med på inntakskvaliteten opp mot gjennomstrømningen.

Ved bachelor for tospråklige lærere ble opptak fra høsten 2014 flyttet fra lokalt til samordna opptak (SO). Dette forbedret rekrutteringen svært mye. Programplanen er også lagt om.

Studiet var basert på emner fra allmennlærerutdanningen og kom i skvis da denne ble faset ut og grunnskolelærerutdanning faset inn. Innfasingen er nå på plass og både rekruttering og kvaliteten på studieprogrammet er bedret. Studiet har få studieplasser, så både den faglige og økonomiske bærekraften må følges nøye. Studiets bærekraft er avhengig av god interaksjon med grunnskolelærerutdanningene.

Trafikkklærerutdanningen er en relativt ny utdanning med svært mange søkere. Fakultetet har satt i gang en prosess med å utvikle den nåværende toårige kandidatutdanningen til en treårig bachelorutdanning.

Utvikling av masterporteføljen

Fakultet LUI tar sikte på å innlemme master i IKT-støttet læring inn i master i skolerettet utdanningsvitenskap fram mot oppstart høsten 2017. Ved innføring av femårig lærerutdanning fra 2017, vil master i skolerettet utdanningsvitenskap fra 2021 ha om lag 350 studieplasser pr år, totalt 700.

Master i flerkulturell og internasjonal utdanning styrkes ved samarbeid med en ny master i utviklingsstudier. Det legges opp til gode overganger til master i skolerettet utdanningsvitenskap, men dette masterprogrammet kommer til å bli så stort at det ikke er hensiktsmessig med innlemming i denne.

En master i spesialpedagogikk er under utvikling. Denne skal koordineres med de andre masterne på fakultetet, og rekruttere til fakultetets ph. d.

Masterne i yrkespedagogikk og barnehagepedagogikk vil gjennomgå relativt store endringer etter at bachelorløpene utdanningene bygger på får nye rammeplaner. Dette skal være på plass fra hhv. høst 2017 og 2016. Her er det ikke hensiktsmessig med mye samkjøring.

Oppsummering av fakultetenes innspill for videreutvikling av studieportefølje

Fakultet	Studieprogram	Aktivitet	Tidsplan
HF	Bachelor i tannteknikk	Pågående prosess for evt. overføring til UiO	2016
HF/SAM	Bachelor i Facility Management	Overføres til SAM og Integreres i bachelor i økonomi og administrasjon	2015
HF	Bachelor (og master) i ortopediingeniørfag	Vurdere tettere nordisk samarbeid	2017
LUI	Master i IKT-støttet læring	Innlemmes i master i skolerettet utdanningsvitenskap	2017
LUI	Master i skolerettet utdanningsvitenskap	Øke antall studieplasser som følge av innføring av femårig lærerutdanning	2017
LUI	Master i yrkespedagogikk	Endres som følge av ny rammeplan for bachelor	2017
LUI	Master i barnehagepedagogikk	Endres som følge av ny rammeplan for bachelor	2016
SAM	Bachelor i bibliotek- og informasjonsvitenskap	Sterkere integrering med bachelor i arkiv og dokumentbehandling	2017

4. Konklusjon og anbefaling

I HiOAs strategi omtales at samfunnets behov for kunnskap, kompetanse og kvalitet skal være førende for hvilke studier vi skal tilby og dimensjoneringen av disse. Framskrivninger viser at det er stort behov for arbeidskraft innenfor områdene barnehage og skole, helse og sosialtjenester, økonomi, ledelse og teknologi og ingeniørfag framover. For å møte disse behovene, er det enighet i arbeidsgruppa om at disse områdene må bli prioritert ved HiOA i økningen av utdanningskapasitet på HiOA framover. Hvordan utdanningslandskapet for høgre utdanning ser ut når Kunnskapsdepartementets Strukturmelding legges fram i løpet av våren 2015, vil også ha innvirkning på de prioriteringer som HiOA må gjøre med hensyn til studieporteføljen.

De ovenfor nevnte utdanningstilbudene kan sorteres inn under velferd, verdiskaping, offentlighet, skole og utdanning. HiOA har også sentrale og nasjonalt førende studier for et felt som ikke hører hjemme under velferd eller verdiskaping, nemlig offentligheten. Disse studiene, journalistikk, fotojournalistikk, arkiv, bibliotek- og informasjonsfag, er utpregede profesjons- og arbeidslivsrettede studier og står således sentralt i HiOAs allmenne profil. Deres arbeidsfelt er under sterk endring på grunn av digitalisering og nye medier, noe som krever tilpasning og utvikling de kommende år. Med mål om å være en nasjonalt ledende profesjonshøgskole og som den største på dette feltet nasjonalt, er det viktig for HiOA å ivareta og videreutvikle offentlighetens profesjonsutdanninger.

HiOA har i dag et bredt studietilbud, og de «tyngste» utdanningstilbudene er profesjonsutdanninger. Arbeidsgruppa har diskutert om en bør se kritisk på bredden i utdanningstilbudet og i større grad satse på færre profesjonsutdanninger. Prioritering mellom nivåer (bachelor, master, ph. d.) er også del av denne diskusjonen, da helhet og sammenheng i studietilbudene må være førende, og faglig robusthet og etterspørsel/samfunnets behov må veie tungt. En undersøkelse blant kandidater uteksaminert i 2012 og 2013 på studieprogram for allmennlærer, barnevern, ingeniørfag, sosionom og sykepleie viser at det er høy tilbøyelighet spesielt blant sykepleiere til å ta mer utdanning i løpet av de nærmeste fem årene, mens en lavere andel ingeniører svarer det samme.²⁴

Kunnskapsdepartementet forventer at de enkelte utdanningsprogram skal ha minst 20 kandidater. Dersom en har problemer med å oppnå dette, skal det legges fram planer i Årsrapport for økning til 20 kandidater over en periode på tre år.

Det skal være tydeligere lokal, regional og nasjonal arbeidsdeling for å fremme kvalitet og robuste fagmiljøer. Samtidig skal en utnytte den faglige bredden bedre gjennom tverrfaglige utdanningstilbud. I arbeidsgruppas mandat fra styret er det også forventninger om synergier på tvers av fakultetene som følge av fusjonen. Dette er det redegjort for i rapporten under «Arbeidsdeling og tverrfaglighet».

Med utgangspunkt i mandatet gitt i styremøtet 11. mars 2014 og anbefalingene for videre arbeid ved framlegg av rapport fra kartleggingsarbeidet med bachelor- og masterstudiene i styremøtet 9. oktober 2013, foreslår arbeidsgruppa at HiOA:

²⁴ Kandidatundersøkelsen 2014

- Rendyrker sin strategiske profil og øker utdanningskapasiteten der behovet framover er størst, for barnehage og skole, helse- og sosialtjenester, økonomi, administrasjon og ledelse, og teknologifag. (Jf. HiOAs «Satsingsforslag til Statsbudsjettet 2016²⁵».)
Ansvar: Rektor.
- Sørger for at alle utdanninger er bærekraftige økonomisk og faglig og holder høy kvalitet. Her må det gjøres strategiske vurderinger på fakultetsnivå. Prosessen må følge årshjulet og knyttes til de tall som framkommer i rapporter ved årets slutt, innmeldte tall i fakultetenes budsjett og planer og langtidsplan og budsjett 2015-2017. Studieavdelingen og avdeling for økonomi må lage maler som kan muliggjøre dette arbeidet. Styret beslutter den totale studieporteføljen og budsjett for høgskolen.
Ansvar på fakultet: Dekaner.
- Gjennom god og tydelig utdanningsledelse arbeider systematisk for at HiOA har en god bredde og tydelig profesjonsprofil med robuste og bærekraftige studietilbud med høy kvalitet. HiOA må sørge for hensiktsmessige verktøy og et minimum av administrativ støtte for at instituttledere og dekaner kan utøve god utdanningsledelse.
Ansvar: Rektor og dekaner.
- Fortsette å være offensive i samarbeider tett med arbeidslivet, både med offentlig og privat sektor. Målet må være å ha kontinuerlig fokus på samfunnets kompetansebehov og å arbeide for tilgang på praksisplasser og praksisarenaer av høy kvalitet for HiOAs studenter. Forsknings- og utviklingsprosjekter som kan dokumentere at dette samarbeidet styrker kvaliteten i studiene må prioriteres.
Ansvar: Dekaner og senterledere.
- Styrke de igangsatte aktivitetene på tvers av institutter, fakulteter og sentre, og sørge for dokumentasjon av hvordan de ulike fakultet og sentre ved HiOA støtter opp om hverandre. Være varsom med å starte flere store nye initiativ før de som nå er i gang, og som er omtalt under punkt 2 a iii rapporten, er implementert.
Ansvar: Rektor.

²⁵ Styresak 32/2014 behandlet i styremøte 28.10.2014

Referanser

Database for statistikk om høgre utdanning 2014:

http://dbh.nsd.uib.no/dbhvev/student/student_studiepoeng_rapport.cfm

Forskningsrådet: Forskning og innovasjon i utdanningssektoren (FINNUT)

<http://www.forskningsradet.no/servlet/Satellite?c=Page&pagename=finnut%2FHovedsidemal&cid=1253990820575>

HiOA 2013: Møtebok 6/2013 fra styremøte 22.10.2013. <http://www.hioa.no/Om-HiOA/Styret/Styrets-moeteboeker/Moeteboeker-2013/Moetebok-22.10.2013>

HiOA 2013: *Rapport og planer 2013-2014*. <https://www.hioa.no/For-tilsatte/Virksomhetsstyring2/Interne-styringsdokumenter/AArsrapport-2014/Rapport-og-planer-2013-20142>

HiOA 2014: *Langtidsplan og budsjett 2015–2017*.

HiOA 2014: *Styresak 32-2014. Satsingsforslag til statsbudsjettet 2016*

HiOA 2014: Resultater fra *Kandidatundersøkelsen* som ble sendt ut til kandidater fra allmennlærerutdanning, bachelor i sykepleie, bachelor i barnevern, bachelor i sosialt arbeid og bachelor i ingeniørfag.

HiOA 2012: *Strategi 2020*. <http://www.hioa.no/Om-HiOA/Virksomhetsstyring/Strategier/Ny-viten-ny-praksis>

HiOA 2013: *Studieporteføljestyling bakgrunnsnotat*.

<http://khrono.no/sites/khrono.no/files/studieportefolje-vedlegg-bakgrunnsnotat.pdf>

HiOA 2013: *System for kvalitet og kvalitetsutvikling for utdanning og læringsmiljø ved HiOA*.

<http://www.hioa.no/Om-HiOA/System-for-kvalitet-og-kvalitetsutvikling-for-utdanning-og-laeringsmiljoe-ved-HiOA/Systembeskrivelse/System-for-kvalitet-og-kvalitetsutvikling-for-utdanning-og-laeringsmiljoe-ved-HiOA>

HiOA internt notat 2014: excel-ark med TKDs egne økonomiske beregninger.

HiOA internt notat 2014: skisse med HFs struktur på enkelte master- og videreutdanninger.

Kunnskapsdepartementet (2013): *Tildelingsbrev for Høgskolen i Oslo og Akershus 2014*.

<http://www.hioa.no/Om-HiOA/Virksomhetsstyring/Eksterne-styringsdokumenter/Tildelingsbrev-fra-KD-for-2014>

Kunnskapsdepartementet 2014: *Lærerløftet. På lag for kunnskapsskolen*.

http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/rapporter_planer/planer/2014/Larerloftet.html?regi_oss=1&id=768141

Lovdata: *Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning*

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2013-02-28-237>

NIFU Rapport 14/2014: *HiOA underveis mot strategiske mål?* Ekstern underveisevaluering av styring og ledelse, faglig og administrativ organisering, Høgskolen i Oslo og Akershus.

<http://www.nifu.no/files/2014/04/NIFURapport2014-14.pdf>

SSB Rapport 48/2013: *Forecasting demand and supply of labor by education.*
http://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/artikler-og-publikasjoner/_attachment/144096?_ts=141cb387d78

Stortinget 2012: Innst. 320 S (2011–2012) *Innstilling frå kyrkje-, utdannings- og forskingskomiteen om utdanning for velferd. Samspill i praksis.*
<https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Stortinget/2011-2012/inns-201112-320/?lvl=0>

Stølen, N.M. 04.06.2014: *Framskrivinger for tilbud og etterspørsel etter arbeidskraft nasjonalt og befolkningsutviklingen i Oslo og Akershus.* PP-presentasjon (vedlagt)